

SUMÁR

Severoatlantická aliancia je v procese prípravy novej Strategickej koncepcie, ktorá by mala poskytnúť odpovede na najzávažnejšie otázky jej budúcnosti: najmä budovanie vlastných kapacít, vzťahy s Ruskom, protiraketová obrana alebo misia v Afganistane. Po tom, ako Skupina expertov NATO pod vedením Madeleine Albrichtovej zverejnila 17. mája Odporúčania k novej Strategickej koncepcii, dokončil posledný septembrový týždeň svoj návrh dokumentu aj generálny tajomník Aliancie Anders Fogh Rasmussen. Na rozdiel od takmer ročného procesu prípravy Strategickej koncepcie sa však diskusia o „vízii NATO 2020“ do summitu v Lisabone nebude už odohrávať verejne, ale za zatvorenými dverami kľúčových rozhodovacích štruktúr v členských štátoch NATO. Jediným ventilom a tvárou diskusie až do Lisabonského summitu tak bude generálny tajomník NATO. Účastníci semináru slovenskej bezpečnostnej komunity tak zatiaľ diskutovali o možných implikáciách návrhu Strategickej koncepcie pre Slovensko a poskytli niekoľko odporúčaní k záverečnej fáze procesu prípravy i jej implementácii, ktorá bude neskôr nasledovať.

WORKSHOP SLOVENSKEJ BEZPEČNOSTNEJ KOMUNITY K NOVEJ STRATEGICKEJ KONCEPCII NATO

Podujatie sa uskutočnilo 4. októbra 2010 v rámci projektu STRATCON 2010, národnej platformy na komunikáciu novej Strategickej koncepcie NATO, ktorý pripravila Slovenská atlantická komisia. Stretnutia sa zúčastnili predstavitelia MZV SR, OS SR a slovenských mimovládnych organizácií. SAC v rámci projektu STRATCON 2010 plánuje zorganizovať ešte sériu brífingov a neformálnych výmen názorov, ktorých cieľom je sformulovať predstavy slovenskej bezpečnostnej komunity o znení budúcej Strategickej koncepcie NATO a priblížiť tento dokument slovenskej odbornej i laickej verejnosti.

29. septembra 2010 predstavil spojencom generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen svoj návrh novej Strategickej koncepcie, ktorý však zostane neverejným až do konania samotného summitu NATO v Lisabone v novembri 2010. Tento prístup sa môže zdať v protiklade s inkluzívnou a otvorenou diskusiou o novej Strategickej koncepcii, ktorá prebieha od septembra minulého roka, má však svoju vnútornú logiku: generálny tajomník sa klasifikáciou dokumentu pravdepodobne usiluje vyhnúť tomu, aby sa zopakovali komplikácie a scenár prijímania *Deklarácie o aliančnej bezpečnosti* na summite v Štrasburgu-Kehli v minulom roku a zároveň chce chrániť jednotlivých spojencov, ktorí by mohli byť upodozrievaní z mäkkosti vo vyjednávaniach. Hoci teda existuje riziko poklesu dôveryhodnosti celého procesu prípravy novej Strategickej koncepcie tým, že z nej je v záverečnej fáze vynechaná verejnosť, istým spôsobom sa eliminujú kontroverzie a tlaky „politckej korektnosti“, ktoré by mohli ďalšou verejnou diskusiou vzniknúť a špirálovito sa neskôr vyvíjať.

Slovenskí experti pozitívne hodnotia, že sa nová Strategická koncepcia NATO sústreďuje viac na víziu, ako na prebudovanie kapacít a technické záležitosti. Tieto sú totiž otázkou krátkodobého horizontu a nepatria do dokumentu Aliancie strategického významu, ktorý určí misiu a život Aliancie na ďalších 10-15 rokov. V tomto časovom horizonte budú komplexný prístup aj nevojenské hrozby predstavovať každodennú prax spojencov. Už dnes predstavujú v porovnaní s minulosťou novum v Strategickej koncepcii, ktoré však na druhej strane bolo očakávané. Komplexný prístup si zároveň vyžaduje vytvorenie civilnej strategickej jednotky, cez ktorú bude Aliancia spolupracovať s celým nevojenským spektrom. Noví partneri NATO, ktorými nie sú iba krajiny, ale všetci medzinárodní aktéri, tak budú „súputníkmi“ pri zdieľaní výziev a hrozieb, ktorým spoločne s Alianciou čelia (v tejto súvislosti sa často spomína napr. Svetová banka alebo Medzinárodný zväz červeného kríža).

Je pravdepodobné, že adekvátne zdieľanie nákladov, ako aj efektívne využívanie spôsobilostí pri výkone úloh Aliancie, zostanú

v novej Strategickej koncepcii Aliancie vágne zafinované. Napriek tomu však - v porovnaní s odporúčaniami Madeleine Albright - je zrejme, že Rasmussenova správa obsahuje menej analýzy súčasného stavu a sústreď sa viac na pohľad do budúcnosti.

Podľa slovenských expertov je ďalej Strategická koncepcia výbornou príležitosťou, ako zlepšiť koherentnosť plánovania a príležitosťou, ako uplatniť spomínaný komplexný prístup vo vnútri Slovenska: na jednej strane zvýšením úlohy medziinštitucionálnych mechanizmov spolupráce v oblasti obrany, na strane druhej posilnením politicko-bezpečnostnej dimenzie Ministerstva zahraničných vecí SR, ktorá mu na rozdiel od tých v západných krajinách chýba.

Je dobré, že nová Strategická koncepcia pravdepodobne nebude afgano-centristická. Viac ako na jednotlivé aspekty misie by sa totiž dokument mal sústreďiť na získané skúsenosti a poznatky z aktuálnych operácií. V súvislosti s Afganistanom by sa pre Slovensko zároveň dali veľmi jasne pomenovať tri veľké výzvy:

1. zlyhávanie komunikácie komplexnosti misie v Afganistane slovenskej verejnosti (ktorá má predstavu iba o vojenskej angažovanosti). Toto však vyplýva aj z nepomeru vojenských a nevojenských zdrojov smerovaných do Afganistanu
2. čiastočne slabá explanácia účelu misie samotným vojakom, ktorí sa na misii zúčastňujú
3. minimálny dopad skúseností z Afganistanu na reálnu transformáciu ozbrojených síl SR

Slovensko má v tretej a záverečnej, negociačnej fáze prípravy novej Strategickej koncepcie šancu prichádzať s témami v nepokrytých oblastiach, doteraz v návrhu dokumentu neriešených: oblasti budovania kapacít vnútornej bezpečnosti i bezpečnosti kontroly hraníc. Tieto témy majú totiž aj výrazný domáci politický potenciál v jednotlivých krajinách, keďže im rozumie aj širšie obyvateľstvo.

Bude dôležité sledovať, akým spôsobom prispeje implementácia Lisabonskej zmluvy do vnútornej kohézie Aliancie: EÚ je totiž viac ako strategickým partnerom NATO, o. i. preto, že členstvom sú NATO a EÚ na 75% identické. Hoci teda nie je potrebné explicitne spomínať Lisabonskú zmluvu v texte novej Strategickej koncepcie, bolo by vhodné, aby sa tam vyskytlo ocenenie formovania EBOP ako európskeho piliera euroatlantickej bezpečnosti.

Bezpečnostná agenda NATO a Ruska sa prekrýva takmer na 100%: lídri oboch entít si to uvedomujú, avšak zaujímavé bude sledovať, ako sa RF postaví k pozvánke na summit v Lisabone, resp. aké budú výsledky summitu OBSE, ktorý sa bude konať začiatkom decembra v kazašskej Aстане. Dôležité tiež bude, akým spôsobom sa bude ďalej postupovať, pokiaľ ide o stiahnutie taktických jadrových zbraní z Európy, a aká (resp. či) bude reciprocita zo strany Ruska v tomto ohľade.

Odporúčania slovenských expertov k záverečnej fáze procesu prípravy novej SK NATO:

- naďalej zdôrazňovať v komplexný prístup a nové, resp. nevojenské, hrozby v novej SK NATO
- vyjasniť zdieľanie nákladov, ako aj efektívne využívanie spôsobilostí pri výkone úloh Aliancie
- zlepšiť koherentnosť plánovania naprieč Alianciou
- zvýšiť úlohu národných medziinštitucionálnych mechanizmov spolupráce v oblasti obrany
- viac ako na jednotlivé aspekty misie v Afganistane je dôležité sústreďiť sa na zúročenie získaných skúseností v praxi, ako aj na transformáciu ozbrojených síl SR
- zlepšenie komunikovania účelu a cieľov aliančných misií verejnostiam v členských krajinách (o. i. aj na Slovensku)
- za zváženie stojí aj zmienka o budovaní vnútorných kapacít národnej bezpečnosti a bezpečnosti kontroly hraníc v novej SK NATO
- dokument by mal oceniť budovanie EBOP ako piliera euroatlantickej bezpečnosti